ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

50 εγκλήματα που συγκλόνισαν την κοινή γνώμη και πώς εξιχνιάστηκαν από την εγκληματολογική έρευνα

Στα άδυτα των εργαστηρίων CSI

ΠΕΙΣΤΗΡΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

David Owen

FBI

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή 6

Πρόλογος 8

Στα χνάρια του Αντεροβγάλτη 9

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κεφάλαιο 1 Τα πρώτα χρόνια 12

Κεφάλαιο 2 Στον τόπο του εγκλήματος 28

Κεφάλαιο 3 Θέμα ταυτότητας 46

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 ΤΑ ΟΠΛΑ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Κεφάλαιο 4 Καθαρό δηλητήριο 64

Κεφάλαιο 5 Μαχαίρια και άλλα αιχμηρά όργανα 82

Κεφάλαιο 6 Στραγγαλισμός και ασφυξία 90

Κεφάλαιο 7 Θάνατος από πνιγμό ή εγκαύματα 102

Κεφάλαιο 8 Με το όπλο «να καπνίζει» 112

Κεφάλαιο 9 Φωτιά και εκρηκτικά 132

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑ

Κεφάλαιο 10 Παραχάραξη και πλαστογράφηση 148

Κεφάλαιο 11 Δακτυλικά αποτυπώματα και πατημασιές 162

Κεφάλαιο 12 Μικροσκοπικά ίχνη 180

Κεφάλαιο 13 Αίμα 194

Κεφάλαιο 14 DNA: Η απόλυτη ταυτοποίηση; 206

Κεφάλαιο 15 Το μέλλον 226

Γλωσσάρι όρων 282

Ευρετήριο 284

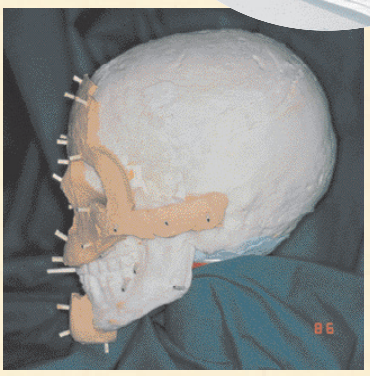

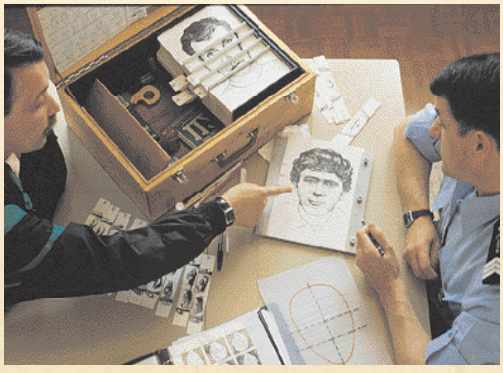
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

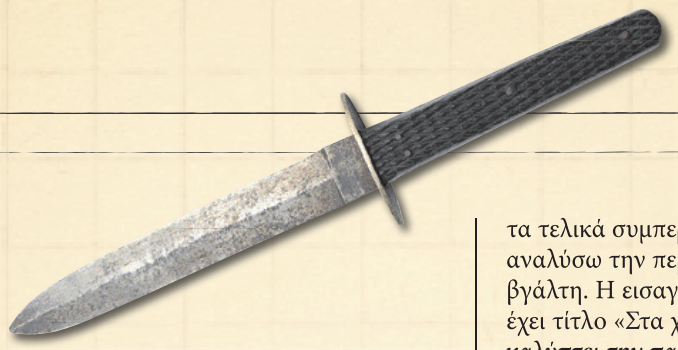
Το βιβλίο *Πειστήρια Εγκλήματος* είναι συναρπαστικό. Επικεντρώνεται στην ανάπτυξη και εξέλιξη των τεχνικών και των τεχνολογιών που χρησιμοποιούνται στις εγκληματολογικές έρευνες –από την αναγνώριση της μοναδικότητας των δακτυλικών αποτυπωμάτων πριν από περίπου 3.000 χρόνια στην αρχαία Κίνα μέχρι τη χρήση της ανάλυσης DNA μέσω υπολογιστή στις μέρες μας. Κάθε θέμα παρουσιάζεται με συνοπτικά παραδείγματα από πασίγνωστες, ή λιγότερο γνωστές, περιπτώσεις που μπορεί να γνωρίζουν σε κάποιο βαθμό οι αναγνώστες. Ορισμένες από τις περιπτώσεις που αναφέρονται διαδραματίστηκαν στο Λος Άντζελες, όπου ζω και εργάζομαι από το 1952. Διαβάζοντας το βιβλίο, άρχισα να αναπολώ τις μέρες που συμμετείχα στις έρευνες για τον θάνατο της Μέρλιν Μονρό, του Ρόμπερτ Κένεντι, της Σάρον Τέιτ, της Τζάνις Τζόπλιν, του Γουίλιαμ Χόλντεν, της Νάταλι Γουντ, του Τζον Μπελούσι, και άλλων λιγότερο γνωστών προσωπικοτήτων. Ενδιαφέρομαι ιδιαίτερα για την ιστορία της εξέλιξης της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται στην εγκληματολογική έρευνα, καθώς στην πενηντάχρονη καριέρα μου υπήρξα μάρτυρας πολλών αξιοσημείωτων τεχνολογικών αλλαγών, μερικές από τις οποίες σκιαγραφούνται σε αυτό το βιβλίο.

Το πρώτο κεφάλαιο ξεκινά με μια αναφορά σε έναν δικαστή της δυναστείας των Τανγκ,

τον Τι Τζεν Τσιέ, ο οποίος λέγεται ότι εξιχνίαζε εγκλήματα χρησιμοποιώντας εγκληματολογικά στοιχεία και ορθολογική σκέψη. Παρακάτω περιγράφεται η πρώιμη ιστορία των εγκληματολογικών ερευνών μέσα από διάφορες περιπτώσεις – βρίσκω συναρπαστικές τις περιγραφές μερικών ξεπερασμένων πια θεωριών, όπως ο προσδιορισμός του τύπου του εγκληματία από τη δομή του προσώπου του. Τα κεφάλαια είναι καλά οργανωμένα και καλύπτουν επιλεγμένα θέματα όπως έρευνα, ταυτοποίηση, όπλα, μαχαίρια και μη αιχμηρά όργανα, στραγγαλισμός και ασφυξία, και άλλα. Κάθε κεφάλαιο αρχίζει με μια κατατοπιστική περιγραφή των χαρακτηριστικών ορισμένων ερευνητικών τεχνικών και συνεχίζει με την τεκμηριωμένη παρουσίαση αντιπροσωπευτικών περιπτώσεων –με ελάχιστη θεωρητική ανάλυση– και την τελική τους κατάληξη.

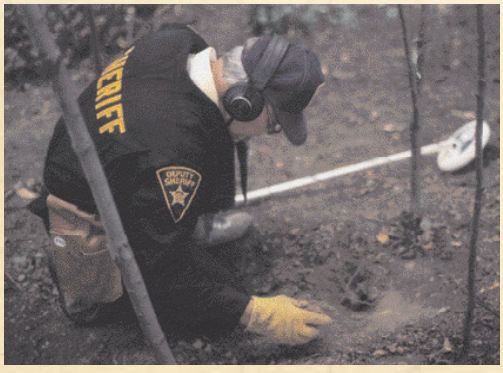
Ο συγγραφέας Ντέιβιντ Όουεν γράφει για θέματα εγκληματολογικής έρευνας από τότε που αποφοίτησε ως Μηχανολόγος Μηχανικός από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ στην Αγγλία το 1961. Μεταξύ άλλων, έχει γράψει σενάρια τηλεοπτικών σειρών που βασίζονται σε πραγματικά περιστατικά, άρθρα σε περιοδικά μηχανολογίας, καθώς και μια εγκυκλοπαίδεια για την τεχνολογία και τη διερεύνηση αεροπορικών δυστυχημάτων.

Το παρόν βιβλίο βασίζεται αποκλειστικά σε πραγματικά γεγονότα και είναι ένα ευχάριστο ανάγνωσμα τόσο για όσους θέλουν να μυηθούν στους διάφορους τομείς των εγκληματολογικών επιστημών*, όσο και γι' αυτούς που ενδιαφέρονται να μάθουν τα πραγματικά αίτια παλιών, αλλά και πρόσφατων, γνωστών περιπτώσεων, μερικές από τις οποίες έχουν μυθοποιηθεί από παλαιότερα δημοσιεύματα.

Ανάμεσα στις περιπτώσεις που αναφέρονται, εντόπισα κάποιες στις οποίες είχα συμμετάσχει στις έρευνες και άλλες που είχα απλώς ακούσει και παρακολουθήσει τις σχετικές επιστημονικές παρουσιάσεις στις επαγγελματικές συναντήσεις, όπως τα ετήσια συνέδρια της Αμερικανικής Ακαδημίας Εγκληματολογικών Επιστημών (AAFS) και του Εθνικού Συλλόγου Ιατροδικαστών (NAME). Θυμάμαι ότι κάποτε ήμουν ένας από τους ομιλητές στο ετήσιο επιστημονικό συνέδριο "The last word society" της ακαδημίας AAFS, όπου αναγνωρισμένοι επιστήμονες της εγκληματολογίας καλούνται να επανεξετάσουν γνωστές ανεξιχνίαστες περιπτώσεις και να διατυπώσουν τις σκέψεις και τα τελικά συμπεράσματά τους. Μου ανάθεσαν να αναλύσω την περίπτωση του Τζακ του αντεροβγάλτη. Η εισαγωγή του συγγραφέα του βιβλίου έχει τίτλο «Στα χνάρια του Αντεροβγάλτη» και καλύπτει την πασίγνωστη και, μέχρι σήμερα, ανεξιχνίαστη υπόθεση.

Το βιβλίο *Πειστήρια Εγκλήματος* μου αρέσει ιδιαιτέρως για τον τεκμηριωμένο και σαφή τρόπο παρουσίασης των γεγονότων, περιλαμβάνοντας μόνο ό,τι έχει σημασία. Το βιβλίο θα αρέσει τόσο σε αναγνώστες που ασχολούνται για πρώτη φορά με θέματα εγκληματολογίας, όσο και σε έμπειρους ερευνητές που θέλουν μια συνοπτική ιστορική ανασκόπηση του επαγγέλματός τους. Όσοι θέλουν μια γρήγορη αναφορά σε παλιές περιπτώσεις που σχετίζονται με σημαντικά επιστημονικά ζητήματα, τα *Πειστήρια Εγκλήματος* τους καλύπτουν απολύτως: είναι μια θαυμάσια μικρή εγκυκλοπαίδεια πολυσυζητημένων, γνωστών περιπτώσεων.

Θα το συνιστούσα επίσης και σε κάθε βιβλιοθήκη, ως μια γρήγορη αναφορά για τα εγκληματολογικά επαγγέλματα. Μπορεί ακόμα να αποτελεί ενδιαφέρον ανάγνωσμα για φοιτητές επιστημονικών ή ιστορικών κλάδων, δημοσιογράφους (ιδίως του αστυνομικού ρεπορτάζ) και ερευνητές. Τα *Πειστήρια Εγκλήματος* είναι πράγματι απόδειξη της προόδου που έχουν κάνει μέσα στους αιώνες η ιατροδικαστική, οι εγκληματολογικές επιστήμες και η εγκληματολογική έρευνα.

Τόμας Τ. Νογκούτσι, M.D.
Ιατροδικαστής – τέως προϊστάμενος της Αμερικανικής Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, και ομότιμος καθηγητής ιατροδικαστικής του πανεπιστημίου USC

Λος Άντζελες, Καλιφόρνια, Μάρτιος 2000

*Σ.τ.Μ. Ο θετικός κλάδος των εγκληματολογικών επιστημών –*forensic sciences* ή απλώς *forensics*– ο οποίος διακρίνεται στην ανακριτική και την ιατροδικαστική, συχνά συγχέεται με τον ανθρωπιστικό, κοινωνιολογικό κλάδο της εγκληματολογίας –*criminology*. Ο πρώτος έχει ως στόχο την εξιχνίαση εγκλημάτων, ενώ ο δεύτερος τη μελέτη του εγκλήματος ως κοινωνικού φαινομένου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ ΠΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΟΥΜΕ ΤΟ ΑΔΥΝΑΤΟ, Ο,ΤΙ ΚΙ ΑΝ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΑΠΟΜΕΝΕΙ, ΟΣΟ ΑΠΙΘΑΝΟ ΚΙ ΑΝ ΕΙΝΑΙ, ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ.»

Σερ Άρθουρ Κόναν Ντόιλ, *Οι περιπέτειες του Σέρλοκ Χόλμς: Το σμαραγδένιο στέμμα*

Με άλλα λόγια, «η αλήθεια βρίσκεται εκεί έξω». Αυτός ο ισχυρισμός, που επαναλαμβάνεται στους τίτλους έναρξης κάθε επεισοδίου της τηλεοπτικής σειράς The X-Files, αποτελεί τη βάση της εγκληματολογικής έρευνας. Η αλήθεια υπάρχει και μπορεί να αποκαλυφθεί σε οποιαδήποτε σκηνή εγκλήματος. Για να τη βρει κανείς, σύμφωνα με τον Σέρλοκ Χόλμς, πρέπει να ακολουθήσει τους κανόνες της επιστημονικής έρευνας, να συλλέξει, να παρατηρήσει και να ελέγξει τα στοιχεία, να διατυπώσει υποθέσεις, να τις τροποποιήσει, και να αρχίσει να τις απορρίπτει μέχρι να μείνει μόνο μία.

Αλυσιδωτή αντίδραση πολυμεράσης, ενεργοποίηση νετρονίων, μικροφασματοφωτομετρία, χρωματογραφία αέριας φάσης, ηλεκτροφόρηση γέλης, φασματομετρία μάζας, ηλεκτρονική μικροσκοπία σάρωσης. Οι σύγχρονες τεχνικές απέχουν πολύ από αυτές που χρησιμοποιούσε ο φανταστικός ντετέκτιβ του σερ Άρθουρ Κόναν Ντόιλ, αλλά οι στόχοι της ανακριτικής παραμένουν ίδιοι.

Οι άνθρωποι που δολοφόνησαν τον τσάρο Νικόλαο τον Β΄, την οικογένειά του και τους υπηρέτες του πίστευαν ότι το έγκλημά τους θα έμενε κρυφό για πάντα, αλλά τα οστά κάποια στιγμή έρχονται στο φως. Ο Θήοντορ Μπάντι προδόθηκε από το σημάδι που άφησε το δάγκωμά του. Το DNA έδωσε τέλος στο γλέντι θανάτου που είχε στήσει ο Κόλιν Πίτσφορκ. Για τον «Κυνηγό της νύχτας», Ρίτσαρντ Ραμίρες, το κρίσιμο στοιχείο ήταν ένα δακτυλικό αποτύπωμα. Όσο για τον Κλίφορντ Ίρβιν, ένα φωνητικό αποτύπωμα.

Τα σύγχρονα εγκληματολογικά και ιατροδικαστικά εργαστήρια χρησιμοποιούν ένα τεράστιο εύρος επιστημονικών ειδικοτήτων για να απαλλάσσουν τους αθώους και να στέλνουν στη φυλακή τους δολοφόνους, τους βιαστές, τους ληστές και τους απατεώνες. Τα οστά αφηγούνται ιστορίες που έχουν να κάνουν με την ταυτότητα, τον τραυματισμό και τον μετά θάνατο ακρωτηριασμό του θύματος. Ο δικαστικός ανθρωπολόγος μπορεί να τις διαβάσει. Ο οδοντολόγος αναλύει τα δόντια και τα σημάδια τα οποία κάνουν. Οι άνθρωποι διαρκώς ανταλλάσσουν ύλη με το περιβάλλον τους. Ο ειδικός ερευνητής μελετά τρίχες, ίνες, χρωστικές, γύρη, χώμα και γυαλί για να προσδιορίσει ποιος ήταν παρών στον τόπο του εγκλήματος. Ο ειδικός στη βαλλιστική εξετάζει εργαλεία και όπλα. Ο βιολόγος αναλύει αίμα, σάλιο και σπέρμα για να συνδέσει τους αυτουργούς με τα θύματα ή τις τοποθεσίες.

Όταν με ρωτούν γιατί έγινα δικαστικός ανθρωπολόγος τους απαντώ ότι ήταν τυχαίο. Στο πανεπιστήμιο σπούδασα αρχαιολογία και βιολογία του ανθρώπινου σκελετού, καθώς σκόπευα να ειδικευτώ στη μελέτη προϊστορικών σκελετών. Στην αρχή, όμως, κάθε φορά που τύχαινε να αναλάβω ιατροδικαστικές υποθέσεις, ένοιωθα έναν ενθουσιασμό που δεν μου προκαλούσαν τα προϊστορικά οστά. Οι υποθέσεις που παραλάμβανα μέσα σε σακούλες πτωμάτων, ή που μου έφερνε ο βοηθός σερίφη, αποκτούσαν αμέσως προτεραιότητα σε σχέση με την εργασία μου στην αρχαιολογία. Θεωρώ ότι η εγκληματολογική έρευνα είναι ένας συναρπαστικός και ανταποδοτικός κλάδος. Μπορώ να χρησιμοποιήσω την επιστήμη μου για να λύσω έναν γρίφο, ή να βοηθήσω μια οικογένεια να επουλώσει τις πληγές της, ή επίσης να συμβάλω στην προσπάθεια επιβολής του νόμου και να κλείσω τους εγκληματίες στη φυλακή.

Αυτός είναι ο σκοπός των εγκληματολογικών επιστημών και αυτά περιγράφει το βιβλίο. Τα *Πειστήρια Εγκλήματος* σας μεταφέρουν από τον τόπο του εγκλήματος στο εγκληματολογικό εργαστήριο και περιγράφουν πώς χρησιμοποιείται η επιστήμη για να αποκαλύψει ψέματα, σύγχρονα και παλιά. Ανακατεμένα οστά σε μια σηπτική δεξαμενή. Ίνες σε ένα πορτ-μπαγκάζ αυτοκινήτου. Ξύσματα από μπογιά σε ένα κατεστραμμένο ποδήλατο. Δακτυλικά αποτυπώματα σε ένα ματωμένο μπαστούνι του μπέιζμπολ. Με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας, μεγάλων βάσεων δεδομένων και σύνθετων διεθνών διασυνδέσεων, οι επιστήμονες μπορούν πια να ερευνούν αυτά τα ίχνη, αυτές τις αόρατες μαρτυρίες, ώστε να απορρίπτουν το αδύνατο, να ανακαλύπτουν την αλήθεια και να ξεχωρίζουν τους ένοχους από τους αθώους.

Δρ Κάθι Ράικς, δικαστική ανθρωπολόγος

ΣΤΑ ΧΝΑΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΕΡΟΒΓΑΛΤΗ

Στα τέλη της δεκαετίας του 1880, το ανατολικό Λονδίνο ήταν μια άγρια και επικίνδυνη περιοχή. Η δυσβάσταχτη φτώχεια είχε παγιδεύσει πολλές εκατοντάδες ανθρώπους στον σκοτεινό και καταθλιπτικό λαβύρινθο των εξαθλιωμένων συνοικιών του Γουαϊτσάπελ. Παράνομοι κάθε λογής, από ληστές και πορτοφολάδες μέχρι διαρρήκτες και ιερόδουλες, δρούσαν στα κακοφωτισμένα σοκάκια, και η βία αποτελούσε θλιβερό καθημερινό γεγονός.

Ένα πρωί του Νοεμβρίου του 1888, χρονιά κατά την οποία είχαν βρεθεί ήδη δύο δολοφονημένες γυναίκες στην περιοχή, ο υπηρέτης ενός πανδοχέα έφτασε στο σπίτι με αριθμό 13 της οδού Μίλερς Κορτ για να εισπράξει το ενοίκιο που χρωστούσε μια εικοσιτετράχρονη ιερόδουλη, η Μέρι Τζέιν Κέλι. Χτύπησε την πόρτα και, αφού δεν απάντησε κανείς, κρυφοκοίταξε μέσα από ένα σπασμένο τζάμι. Με τρόμο αντίκρισε ένα κατακρεουργημένο ανθρώπινο πτώμα. Το πάτωμα του δωματίου ήταν πλημμυρισμένο στο αίμα.

ΔΕΞΙΑ Οδός Μίλερς Κορτ 13, Γουαϊτσάπελ, Λονδίνο, 1888. Το σπίτι όπου βρέθηκε το ακρωτηριασμένο πτώμα της άτυχης Μέρι Τζέιν Κέλι.

ΚΑΤΩ Τα εικονογραφημένα περιοδικά της εποχής ικανοποιούσαν τις ορέξεις του αδηφάγου κοινού σχετικά με τις δολοφονίες του Αντεροβγάλτη.

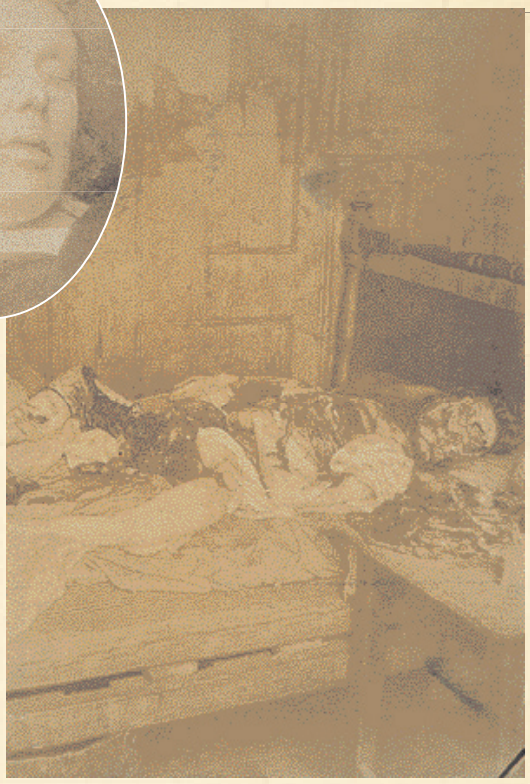

Όταν έφτασε η αστυνομία, διαπίστωσαν ότι το σώμα της γυναίκας είχε διαμελιστεί: και τα δύο στήθη είχαν ακρωτηριαστεί, το συκώτι είχε τοποθετηθεί ανάμεσα στα πόδια του θύματος και το ένα χέρι στο στομάχι του. Στο τζάκι υπήρχαν στάχτες από τα καμένα ρούχα της γυναίκας.

Οι μάρτυρες ανέφεραν ότι νωρίτερα είχαν δει το θύμα μαζί με κάποιον μυστακοφόρο άντρα ο οποίος φορούσε ένα καπέλο μπόουλερ τύπου Ντέρμπι. Δύο μάρτυρες ισχυρίστηκαν ότι, λίγο πριν τις τέσσερις τα ξημερώματα, άκουσαν κάποιον να φωνάζει «φόνος!» από τη γωνία της οδού Μίλερς Κορτ. Επίσης, περίπου δύο ώρες αργότερα, ένας γείτονας είχε ακούσει τα βήματα κάποιου που απομακρυνόταν από την περιοχή.

Αυτή η φρικιαστική δολοφονία ήταν η τελευταία από μια σειρά εξαιρετικά κτηνωδών

ΕΠΑΝΩ ΔΕΞΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΝΩ ΑΡΙΣΤΕΡΑ Η Άνι Τσάπμαν και η Μέρι Τζέιν Κέλι –και οι δύο θύματα του Αντεροβγάλτη.

ΚΑΤΩ Η εφημερίδα *Illustrated Police News* δημοσίευε κάθε εξέλιξη.

επιθέσεων οι οποίες είχαν διαπραχθεί από ένα μυστηριώδες άτομο με το παρατσούκλι Τζακ ο Αντεροβγάλτης. Ωστόσο, προς το τέλος της δεκαετίας του 1880 είχαν γίνει και άλλες βάναυσες δολοφονίες: κάποια από τα θύματα ήταν γυναίκες, μερικές από τις οποίες βρέθηκαν με κομμένο τον λαιμό, αλλά οι διαφορές στον τρόπο που είχαν καταφερθεί τα θανατηφόρα τραύματα απέκλειαν την εμπλοκή του Αντεροβγάλτη.

Παρά τις περιγραφές των μαρτύρων και την προκλητικά μεγάλη ποσότητα των εγκληματολογικών στοιχείων, στην περίπτωση του Αντεροβγάλτη δεν στάθηκε δυνατό να προσδιοριστεί με αξιοπιστία η ταυτότητα κάποιου πιθανού υπόπτου, παρόλο που τα χρόνια που ακολούθησαν έγιναν, δικαιολογημένα, πολλές υποθέσεις. Περισσότερο από έναν αιώνα αργότερα, συγγραφείς, ερευνητές και αστυνομικοί συνεχίζουν να δημοσιεύουν θεωρίες σχετικά με τα κίνητρα και την ταυτότητα αυτού του διαβόητου δολοφόνου. Αν και τα στοιχεία από τις τελευταίες επιθέσεις οδήγησαν στον εντοπισμό και την κατηγορία ορισμένων υπόπτων, ποτέ δεν βρέθηκε κάποιος που να έχει μια απτή, αποδείξιμη σχέση με τους φόνους του Αντεροβγάλτη.

Η περίπτωση του Αντεροβγάλτη δείχνει τις δυνατότητες, αλλά και τα όρια των εγκληματολογικών επιστημών. Κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα, τα εγκληματολογικά στοιχεία έπαιξαν σημαντικό ρόλο σε μεγάλο αριθμό περιπτώσεων, αλλά, όπως είδαμε και σε αυτό το μεγαλύτερο και πιο γνωστό από τα ανεξιχνίαστα εγκλήματα, τα στοιχεία από μόνα τους δεν είναι δυνατό να οδηγήσουν στον εντοπισμό και την καταδίκη του εγκληματία. Αποτελούν όμως ένα ακόμα όπλο στο οπλοστάσιο του ντετέκτιβ. Ένα όπλο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί με δύο βασικούς τρόπους. Μπορεί να προσφέρει ενδείξεις που θα οδηγήσουν τους ντετέκτιβ στα ίχνη του εγκληματία, αλλά και να τους βοηθήσει να αποδείξουν ότι ένας ύποπτος ήταν παρών στον τόπο του εγκλήματος ή ότι διέπραξε μια συγκεκριμένη πράξη βίας. Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να κάνει και τα δύο. Χρησιμοποιώντας πανίσχυρα όπλα, όπως η δακτυλοσκόπηση και η βαλλιστική, η σύγκριση γενετικού υλικού DNA και η ανάλυση μικροσκοπικών στοιχείων, ο σύγχρονος ερευνητής μπορεί να ξεσκεπάσει γεγονότα, να αποκαλύψει κρίσιμες λεπτομέρειες και να επαληθεύσει ή να απορρίψει υποθέσεις με μια βεβαιότητα που θα εντυπωσίαζε τις προηγούμενες γενιές. Αλλά, όσο εκπληκτικά και αν είναι τα αποτελέ-

σματα, η ισχύς αυτής της ακριβούς επιστήμης μπορεί να αξιοποιηθεί μόνο αν έχει εντοπιστεί ένας αναγνωρίσιμος στόχος. Η εύρεση αυτού του στόχου βασίζεται στο ακέραιο και αξιόπιστο έργο της αστυνομίας.

Η επιστήμη της εγκληματολογίας δεν είναι αλάθητη. Ακόμα και σήμερα, υπάρχουν περιπτώσεις όπου τα εγκληματολογικά στοιχεία είναι αντικρουόμενα, ελλιπή ή ανοιχτά σε περισσότερες από μία ερμηνείες. Μερικές φορές, οι γνώμες των ειδικών ως προς τη σπουδαιότητα ενός συγκεκριμένου ευρήματος διαφέρουν. Σε άλλες περιπτώσεις, οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό απειροελάχιστων ποσοτήτων συγκεκριμένων ουσιών είναι πλέον τόσο ευαίσθητες ώστε η παραμικρή αμέλεια στην υγιεινή του εργαστηρίου, ή ένα απλό ανθρώπινο σφάλμα, μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένα συμπεράσματα ή αθέλητη αλλοίωση των στοιχείων. Αν θέλουμε λοιπόν να καταδικάζονται οι ένοχοι και να απαλλάσσονται οι αθώοι, όσο αυξάνονται οι δυνατότητες της εγκληματολογικής έρευνας, θα πρέπει να την ασκούμε με μεγαλύτερη επιμέλεια και προσοχή.

ΔΕΞΙΑ Τα δακτυλικά αποτυπώματα αποτέλεσαν την πρώτη αξιόπιστη απόδειξη της παρουσίας ενός ατόμου στον τόπο του εγκλήματος και συνεχίζουν να είναι ζωτικής σημασίας ακόμα και σήμερα.

ΚΑΤΩ Λήψη δειγμάτων από ένα ύφασμα λεκιασμένο με αίμα για να προσδιοριστεί μέσω του γενετικού αποτυπώματος DNA αν το αίμα ανήκει στο θύμα ή στον επιτιθέμενο.

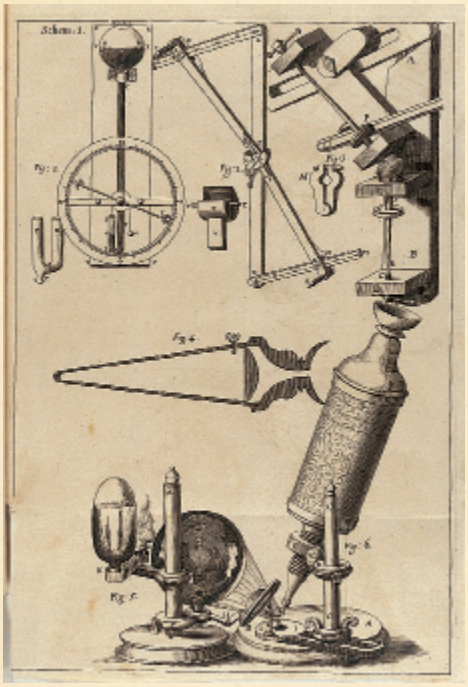
ΔΕΞΙΑ Ο Ζακαράιας Γιάνσεν, εφευρέτης του μικροσκοπίου. Από το βιβλίο *De vero telescopii inventora* του Πιερ Μπορέλ, 1655.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

Ο θετικός κλάδος των εγκληματολογικών επιστημών, με τη μορφή που γνωρίζουμε σήμερα, γεννήθηκε στον πολιτισμό της αρχαίας Κίνας. Έγγραφα που βρέθηκαν σε κινέζικα αρχεία του 17ου αιώνα αναφέρονται σε έναν δικαστή ο οποίος έζησε χίλια χρόνια πριν από τη μακρινή εποχή της δυναστείας των Τανγκ. Λέγεται ότι ο Τι Τζεν Τσιέ, προς το τέλος του 7ου αιώνα μ.Χ., εξιχνίασε έναν μεγάλο αριθμό εγκλημάτων χρησιμοποιώντας τόσο τη λογική όσο και εγκληματολογικά στοιχεία. Ο Τι χρησιμοποιούσε μια ομάδα ερευνητών, μελετούσε τον τόπο του εγκλήματος, εξέταζε όλα τα υλικά αποδεικτικά στοιχεία και ανέκρινε τους μάρτυρες και τους υπόπτους. Παρόλο που οι μέθοδοι και τα εργαλεία τού Τι ελάχιστα μοιάζουν με τα αντίστοιχα σύγχρονα, η προσοχή με την οποία εξέταζε τα αποδεικτικά στοιχεία του και ο τρόπος που αντιμετώπιζε την εργασία του δεν κρίνονται ακατάλληλα με βάση τα σημερινά δεδομένα.

Η ανάπτυξη των εγκληματολογικών επιστημών οφείλει πολλά στην εποχή των επιστημονικών ανακαλύψεων μεταξύ του 16ου και του 18ου αιώνα. Το σύνθετο μικροσκόπιο ανακαλύφτηκε από τον Ζακχαράια Γιάνσεν το 1590. Χρησιμοποιώντας έναν συνδυασμό φακών δημιουργούσε ένα είδωλο το οποίο ήταν πολύ μεγαλύτερο από αυτό που έδινε ο συμβατικός μεγεθυντικός φακός: μόνο δύο ή τρεις φακοί μεγέθυναν κατά δέκα περίπου φορές. Αυτή η τεχνική επέτρεψε τελικά τη λεπτομερή εξέταση των δακτυλικών αποτυπω-

ΑΡΙΣΤΕΡΑ Το σύνθετο μικροσκόπιο του Ρόμπερτ Χουκ, του 1665, από το βιβλίο του *Micrographia*.

ΚΑΤΩ Φωτογραφία του μικροσκοπίου του Καφ, του 1905, στο Μουσείο Επιστημών του Λονδίνου.

μάτων και, επομένως, την ακριβέστερη σύγκρισή τους με άλλα αρχειοθετημένα αποτυπώματα ή αποτυπώματα από τον τόπο του εγκλήματος, για παράδειγμα.

Τον 17ο αιώνα αναπτύχθηκαν σύνθετοι συνδυασμοί φακών που είχαν λειανθεί με μεγαλύτερη ακρίβεια, οι οποίοι μεγέθυναν μέχρι και τριακόσιες φορές. Αυτή η ισχύς έδωσε τη δυνατότητα στους ειδικούς εγκληματολόγους να εξετάζουν τρίχες και ίνες, δείγματα αίματος και κομματάκια υφασμάτων ή άλλων υλικών και να αποφασίζουν με σιγουριά αν ένα δείγμα ταίριαζε με ένα άλλο.

Τη δεκαετία του 1880 είχαν αναπτυχθεί πλέον οπτικά μικροσκόπια που μεγέθυναν μέχρι και δύο χιλιάδες φορές, καθώς και άλλες χρήσιμες παραλλαγές τους, όπως το στερεοσκοπικό μικροσκόπιο το οποίο διέθετε δύο προσοφθάλμια, διπλό σύστημα φακών και πρίσματα για να δίνει τριδιάστατη εικόνα. Τα στερεοσκοπικά μικροσκόπια επιτρέπουν τη σύγκριση δειγμάτων χώματος ή την εξέταση υπολειμμάτων μπογιάς, για την αναγνώριση, για παράδειγμα, μιας συγκεκριμένης τοποθεσίας ή ενός οχήματος.

Το μικροσκόπιο σύγκρισης, όπως και το στερεοσκοπικό μικροσκόπιο, έχει δύο συστήματα φακών τα οποία συνδέονται με πρίσματα που προβάλλουν τα δύο είδωλα το ένα δίπλα στο άλλο για άμεση σύγκριση –και όχι το ένα επάνω στο άλλο για να δημιουργηθεί η εντύπωση τριών διαστάσεων. Αυτό το χαρακτηριστικό το καθιστά ιδανικό για τη σύγκριση των σημαδιών σε δύο βλήματα ώστε να ελεγχθεί αν βλήθηκαν από το ίδιο όπλο, ή για τη σύγκριση δειγμάτων υφάσματος ή τριχών για να διαπιστωθεί αν ταιριάζουν. Το μικροσκόπιο σύγκρισης αναπτύχθηκε κατά τη δεκαετία του 1920 στην Υπηρεσία Εγκληματολογικής Βαλλιστικής της Νέας Υόρκης από τους Φιλίπ Γκραβέλ και Κάλβιν Γκόνταρ. Σήμερα, υπάρχει μια παραλλα-

γή του οπτικού μικροσκοπίου η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί με υπέρυθρο φως για να διαπιστωθεί αν έχει γίνει πλαστογράφηση εγγράφων.

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΔΕΝ ΛΕΝΕ ΠΟΤΕ ΨΕΜΑΤΑ;

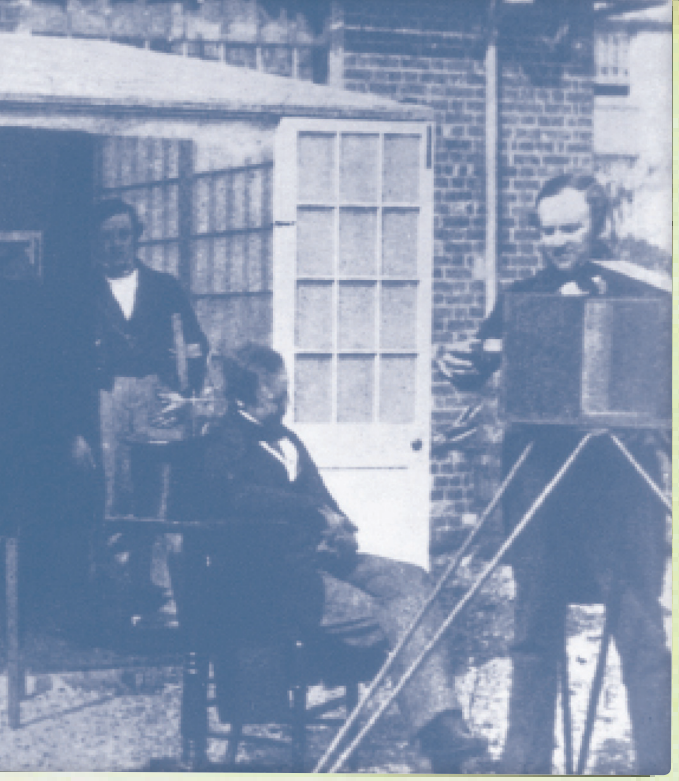
Η αρχή αποτύπωσης εικόνων σε φωτογραφικό φιλμ ανακαλύφτηκε το 1724 από τον Γερμανό εφευρέτη Γιόχαν Χάινριχ Σούλτς. Ο Σούλτς παρατήρησε πως όταν τα άλατα αργύρου παρέμεναν εκτεθειμένα στο φως, μαύριζαν με ρυθμό ο οποίος ήταν ανάλογος με την ένταση του φωτός. Παρόλο που αυτή ήταν πράγματι η βασική αρχή αποτύπωσης σε φωτογραφικό φιλμ, η σταθεροποίηση της εικόνας έγινε δυνατή μόλις το 1826, όταν ένας απόστρατος του γαλλικού στρατού, ο Ζοζέφ Νισεφόρ Νιέπς, κατάφερε να εστιάσει μια δέσμη ακτίνων φωτός σε μια πλάκα από κασσίτερο καλυμμένη με ένα φωτοευαίσθητο ασφαλτικό διάλυμα. Κατά τη διάρκεια του αρχικού πειράματος, χρειάστηκε οκτώ ώρες για να ολοκληρώσει μία έκθεση. Δεκατρία χρόνια αργότερα, όμως, ο Νιέπς συνεταιρίστηκε με τον Λουί Νταγκέρ. Η πρώτη φωτογραφία, ή «δαγεροτυπία», λήφθηκε με τη βοήθεια μιας χάλκινης πλάκας καλυμμένης με ιωδιούχο άργυρο και στη συνέχεια εμφανίστηκε με ατμούς υδραργύρου.

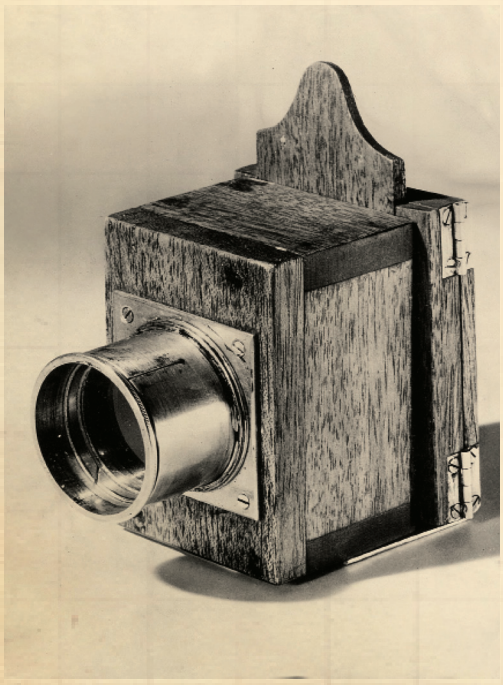
ΕΠΑΝΩ Ο Γάλλος φυσικός και εφευρέτης Ζοζέφ Νιέπς (1765–1833).

Η μέθοδος είχε περιορισμούς, καθώς μπορούσε να παραγάγει μία μόνο φωτογραφία για κάθε έκθεση. Όταν όμως ο Γουίλιαμ Φοξ Τάλμποτ επινόησε το αρνητικό, το οποίο επέτρεπε τη δημιουργία οποιουδήποτε αριθμού θετικών φωτογραφιών, η τεχνική αυτή έγινε πολύ πιο χρήσιμη. Το 1850, η τεχνική της «υγρής πλάκας» επιτάχυνε τη λήψη φωτογραφιών και μείωσε το κόστος τους, ενώ το 1871 με την ανακάλυψη της φωτογραφίας «ξηρής πλάκας» η διαδικασία απλοποιήθηκε ακόμα περισσότερο. Μέχρι τότε, είχε πλέον καθιερωθεί η χρήση της φωτογραφίας για την καταγραφή στοιχείων στον τόπο του εγκλήματος, λεπτομερειών των θυμάτων και/ή των τραυμάτων τους, και ατόμων που είχαν συλληφθεί ως ύποπτοι για τη διάπραξη εγκλήματος. Τα «φωτογραφικά αρχεία σεσημασμένων κακοποιών», δηλαδή βιβλία με πορτρέτα ανφάς και προφίλ γνωστών κακοποιών, αποδείχτηκαν πολύ χρήσιμα σε πλήθος εγκληματολογικών ερευνών. Το 1886, ο ντετέκτιβ της Νέας Υόρκης Τόμας Μπέρνς δημοσίευσε το φωτογραφικό αρχείο του με σεσημασμένους κακοποιούς ώστε να μπορούν οι πολίτες να αναγνωρίζουν τους κακοποιούς που ενδεχομένως θα επιχειρούσαν να τους επιτεθούν ή να τους ληστέψουν.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ Ο Άγγλος πρωτοπόρος της φωτογραφίας Γουίλιαμ Χένρι Φοξ Τάλμποτ (δεξιά) επί το έργον, με μια διάταξη που διατηρούσε το κεφάλι του καθήμενου σταθερό κατά την έκθεση μεγάλης διάρκειας.

ΕΠΑΝΩ Αντίγραφο της «Ποντικοπαγίδας» του Φοξ Τάλμποτ, του πρόδρομου της φωτογραφικής μηχανής σε σχήμα κουτιού.

ΚΑΤΩ Αστυνομικός κατάλογος αναγνώρισης ταυτότητας, βασισμένος στο σύστημα του Μπερτιγιόν (δείτε τη σελίδα 23).

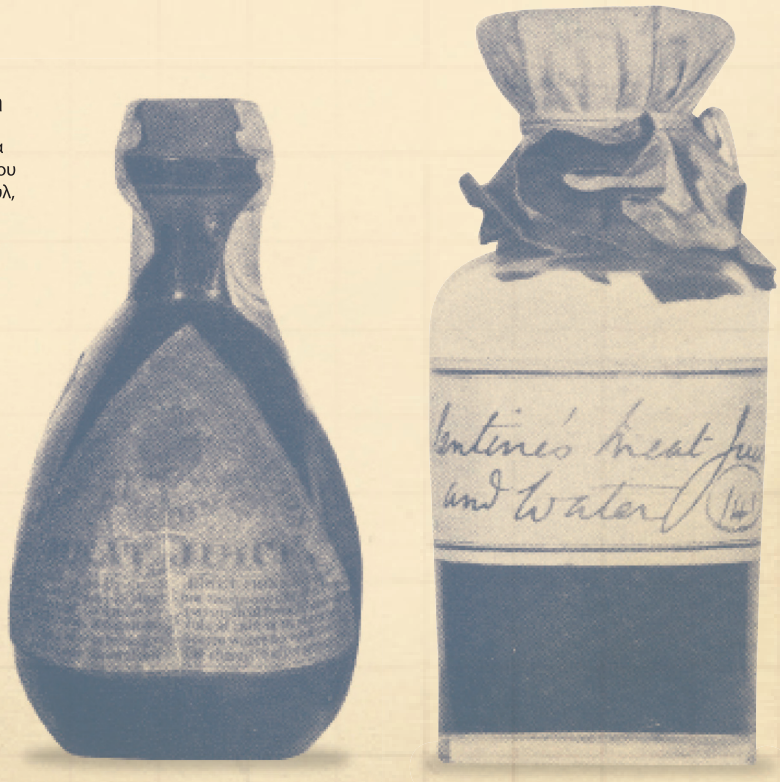

ΔΗΛΗΤΗΡΙΟ

Εδώ και εκατοντάδες ή και χιλιάδες χρόνια, το δηλητήριο σε διάφορες μορφές είναι το όπλο που προτιμούν οι ψυχροί δολοφόνοι. Ένα προσεκτικά επιλεγμένο δηλητήριο είναι βέβαιο ότι θα λειτουργήσει αργά, κρυφά και –τελικά– αποτελεσματικά, χωρίς τις δραματικές σκηνές και την αναστάτωση που συχνά προκαλεί ένας εμφανής βίαιος θάνατος. Με τα πλεονεκτήματα της ελάχιστης προαπαιτούμενης γνώσης και της πρόσβασης στα κατάλληλα υλικά, ένας δολοφόνος μπορεί ακόμα και να προσαρμόσει το «όπλο» του προκαλώντας συμπτώματα που μοιάζουν με αυτά ενός φυσικού θανάτου από πνευμονία ή καρδιακή προσβολή και να μπερδέψει έτσι το θύμα, αλλά και τις έρευνες που ίσως ακολουθήσουν.

Ωστόσο, με τις σύγχρονες επιστημονικές μεθόδους είναι ολοένα και πιο δύσκολο να μην ανιχνευτεί το δηλητήριο. Το 1814, ο Μάθιου Ορφίλα είχε ήδη κερδίσει τον τίτλο του «πατέρα της τοξικολογίας» με την έκδοση του βιβλίου του *Traité des Poisons* (Πραγματεία περί δηλητηρίων), στο οποίο κατέτασσε τα πιο συνηθισμένα δηλητήρια που προτιμούσαν οι εγκληματίες. Το 1836, ένας άλλος πρωτοπόρος, ο Άλφρεντ Σουέιν Τέιλορ, δημοσίευσε ένα μνημειώδες σύγγραμμα με τίτλο *Elements of Medical Jurisprudence* (Στοιχεία ιατρικής νομολογίας) το οποίο καθιερώθηκε ως κλασικό ανάγνωσμα του κλάδου.

Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, ο Άγγλος χημικός Τζέιμς Μαρς, ο οποίος εργαζόταν στο Βασιλικό Οπλοστάσιο στο Γούλγουιτς του νότιου Λονδίνου, ανέπτυξε μια τεχνική ακριβείας για να ανιχνεύει ίχνη αρσενικού. Το αρσενικό ήταν το δηλητήριο που προτιμούσαν οι δολοφόνοι επειδή ήδη υπάρχει σε πολύ μικρές ποσότητες σε ένα υγιές ανθρώπινο σώμα. Ένα θύμα δηλητηρίασης από αρσενικό, όμως, φέρει ίχνη της χημικής ουσίας σχεδόν σε κάθε τμήμα του σώματός του –και όχι μόνο σε ορισμένες συγκεντρώσεις σε συγκεκριμένα όργανα όπως το στομάχι ή το συκώτι. Αυτά τα ίχνη παραμένουν στα

ΔΕΞΙΑ Τεκμήριο από την υπόθεση Μέιμπρικ. Σε αυτή την περίπτωση, η Φλόρενς Μέιμπρικ κρίθηκε ένοχη για τη δηλητηρίαση του συζύγου της, εμπόρου του Λίβερπουλ, Τζέιμς Μέιμπρικ.

ΕΠΑΝΩ Ο Μάθιου Τζόζεφ Μποναβεντούρα Ορφίλα, εμπειρογνώμονας χημικός του 1847.

οστά και στις τρίχες ακόμα και μετά τον θάνατο, ενώ άλλα δηλητήρια διασπώνται από τα χημικά του σώματος. Το τεστ του Μαρς μπορούσε να αποκαλύψει ίχνη ακόμη και της τάξης του ενός πεντηκοστού του χιλιοστόγραμμου (mg) σε ένα δείγμα από το σώμα του θύματος που είχε πεθάνει με ύποπτο τρόπο, και οι αρχές της τεχνικής του χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα.

Η ΜΑΡΤΥΡΙΑΡΑ ΣΦΑΙΡΑ

Πριν από τα μέσα της δεκαετίας του 1830 δεν υπήρχαν πολλοί τρόποι να συνδεθεί ένα συγκεκριμένο όπλο με ένα συγκεκριμένο έγκλημα –εκτός φυσικά αν έπιαναν τον εγκληματία στον τόπο του εγκλήματος με το όπλο στο

ΕΠΑΝΩ Ο Γεώργιος ο Γ΄ (1738–1820), βασιλιάς τη Μεγάλης Βρετανίας, φρουρούμενος από μέλη της ομάδας Μπόου Στριτ Ράνερς, προδρόμων των σύγχρονων αστυνομικών.

χέρι να καπνίζει. Το 1835, όμως, ένας αστυνομικός, ο Χένρι Γκόνταρ, κατάφερε για πρώτη φορά να συνδέσει μια σφαίρα με το όπλο από το οποίο είχε βληθεί. Ο Γκόνταρ ήταν μέλος του πρώτου αστυνομικού σώματος του Λονδίνου, των Μπόου Στριτ Ράνερς, το οποίο σχηματίστηκε τον 18ο αιώνα ως μια ομάδα επαγγελματιών κυνηγών ληστών.

Την εποχή εκείνη, τις σφαίρες συχνά τις έφτιαχνε σε καλούπι μία μία ο κάτοχος του όπλου.

Κάλεσαν τον Γκόνταρ να ερευνήσει μια διάρρηξη στο Σαουθάμπτον, και του είπαν ότι οι διαρρήκτες είχαν πυροβολήσει εναντίον του μπάτλερ του σπιτιού. Ο Γκόνταρ βρήκε το βλήμα σφηνωμένο στο κεφαλάρι του κρεβατιού του μπάτλερ και το σύγκρινε προσεκτικά με το πιστόλι του μπάτλερ και με το καλούπι στο οποίο χύτευε τις σφαίρες. Ανακάλυψε μια προεξοχή στο βλήμα η οποία ταίριαζε με ένα ελάττωμα στο καλούπι, κάτι που αποδείκνυε ότι είχε βληθεί από το πιστόλι του μπάτλερ. Όταν ο μπάτλερ ήρθε αντιμέτωπος με το αποδεικτικό στοιχείο, παραδέχτηκε ότι πράγματι εκείνος είχε επιχειρήσει να ληστέψει το αφεντικό του, και ότι πυροβόλησε στην προσπάθειά του να αποφύγει τις υποψίες.

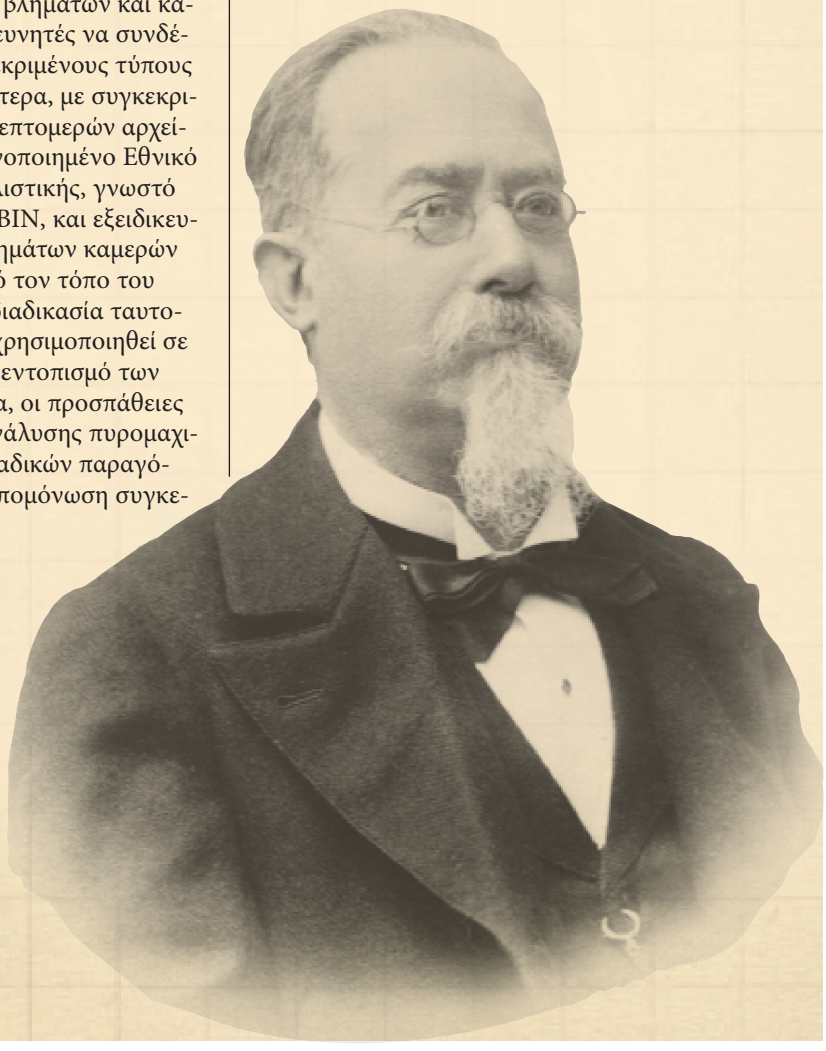
Το 1869, ένας Γάλλος ερευνητής κατάφερε να αναλύσει τη χημική σύνθεση ενός βλήματος που βρέθηκε στο κεφάλι ενός δολοφονημένου και να συγκρίνει τα ευρήματά του με αυτά της ανάλυσης των βλημάτων που βρέθηκαν στην κατοχή του βασικού υπόπτου. Τα αποτελέσματα απέδειξαν πέρα από κάθε αμφιβολία ότι όλα τα βλήματα ανήκαν στην ίδια παρτίδα, γεγονός που αποτελούσε ισχυ-

ρή ένδειξη ότι το μοιραίο βλήμα είχε κατασκευάσει και χρησιμοποιήσει ο ύποπτος. Η επιστήμη της βαλλιστικής εξελίχτηκε κυρίως μετά την έλευση των όπλων με ραβδωτή κάννη και της μαζικής παραγωγής των πυρομαχικών. Το 1889, ο καθηγητής Αλεξάντερ Λακασάν έδειξε ότι μπορούμε να ταυτοποιήσουμε το όπλο από το οποίο βλήθηκε ένα βλήμα συγκρίνοντας τον αριθμό των αυλακώσεων της κάννης με τον αριθμό των αυλακώσεων που δημιουργήθηκαν στην επιφάνεια του βλήματος κατά τη στιγμή του πυροβολισμού. Η Υπηρεσία Εγκληματολογικής Βαλλιστικής, που δημιουργήθηκε στη Νέα Υόρκη το 1923, συνεχίζει να εξελίσσει αυτή την επιστήμη η οποία γίνεται ολοένα και πιο σύνθετη.

Νέες μέθοδοι σύγκρισης βλημάτων και καλύκων επέτρεψαν στους ερευνητές να συνδέουν τα εγκλήματα με συγκεκριμένους τύπους ή μοντέλα όπλων και, αργότερα, με συγκεκριμένα όπλα. Η δημιουργία λεπτομερών αρχείων, όπως το αμερικανικό Ενοποιημένο Εθνικό Δίκτυο Πληροφοριών Βαλλιστικής, γνωστό και ως βάση δεδομένων NIBIN, και εξειδικευμένου λογισμικού και συστημάτων καμερών για τη λήψη δεδομένων από τον τόπο του εγκλήματος, επιτάχυνε τη διαδικασία ταυτοποίησης όπλων που έχουν χρησιμοποιηθεί σε φόνους και διευκόλυνε τον εντοπισμό των χρηστών τους. Στη συνέχεια, οι προσπάθειες εύρεσης άλλων μεθόδων ανάλυσης πυρομαχικών για τον εντοπισμό μοναδικών παραγόντων που επιτρέπουν την απομόνωση συγκεκριμένων τύπων όπλων εστιάστηκαν στη σύνθεση των μετάλλων κατασκευής τους.

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑ

Δυστυχώς, οι πρωτοποριακές ιδέες στον χώρο των εγκληματολογικών επιστημών δεν ήταν πάντοτε απόλυτα επιστημονικές. Ο γιατρός των φυλακών της Τουλόν στη νότια Γαλλία ανέπτυξε μια θεωρία η οποία συνέδεε την καθ' έξιν εγκληματικότητα με ένα συγκεκριμένο σχήμα κρανίου και, για να ενισχύσει τις ιδέες του, έπαιρνε εκμαγεία από διαβόητους φυλακισμένους. Το 1876, ο Τσέζαρε Λομπρόζο, ένας σαραντάχρονος τέως στρατιωτικός γιατρός και προϊστάμενος φρενοκο-

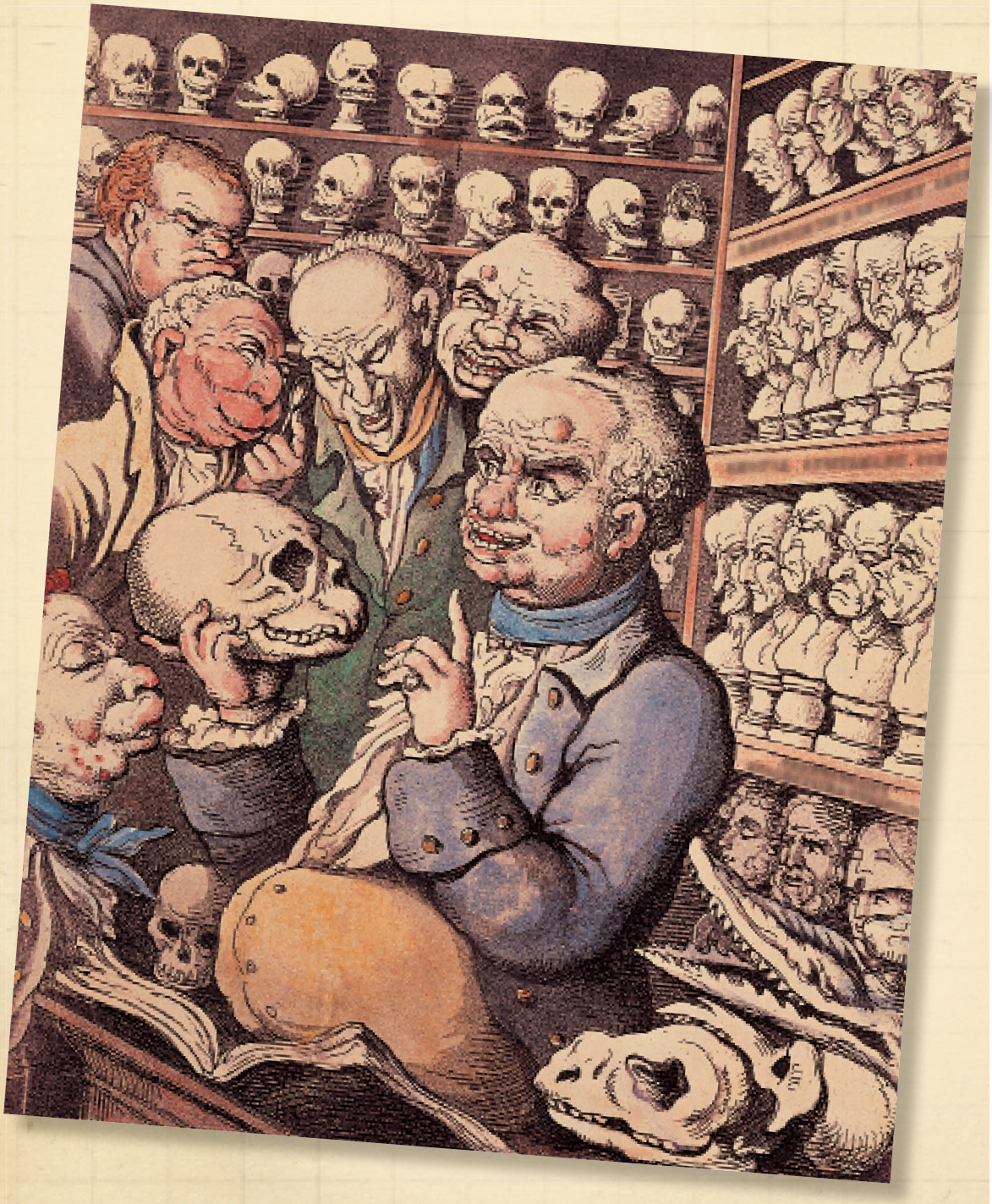
ΔΕΞΙΑ Πορτρέτο του Τσέζαρε Λομπρόζο (1836–1909), του Ιταλού ψυχιάτρου ο οποίος ισχυριζόταν ότι ένας εγκληματίας ανήκει σε ένα συγκεκριμένο ανθρωπολογικό τύπο με σαφή φυσικά και νοητικά ελαττώματα.

μείου στην πόλη Πεσάρο της βόρειας Ιταλίας, δημοσίευσε τη διατριβή με τίτλο *Ο εγκληματίας άνθρωπος*, στην οποία ισχυριζόταν ότι η πολύχρονη έρευνα που πραγματοποίησε σε περισσότερους από 6.000 εγκληματίες έδειξε πως υπήρχε η τάση να έχουν συγκεκριμένα, καλά ανεπτυγμένα, φυσικά χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με την άποψη του Λομπρόζο, οι καθ' έξιν εγκληματίες συνήθως είχαν ευρεία γνάθο, μεγάλα ζυγωματικά, μακριά χέρια και μεγάλα αυτιά (σχεδόν τετράγωνα), καθώς και ασυνήθιστα στενό πεδίο όρασης. Ισχυριζόταν ακόμα ότι μπορούσε να εντοπίσει χαρακτηριστικά που συσχετίζονταν με συγκεκριμένα είδη εγκληματικής δραστηριότητας. Οι πυρομανείς, για παράδειγμα, είχαν μικρά κεφάλια, οι ληστές της υπαίθρου είχαν πυκνά μαλλιά, οι απατεώνες και αγύρτες συνήθως ήταν εύσωμοι, με μεγάλη γνάθο και ανεπτυγμένα ζυγωματικά, ενώ οι πορτοφολάδες είχαν κατάλληλα μακριά χέρια και συχνά ήταν ψηλοί με σκουρόχρωμα μαλλιά. Εκείνη την εποχή, οι θεωρίες του ήταν τόσο πειστικές ώστε ώθησαν ορισμένους να επινοήσουν ειδικά όργανα μέτρησης αυτών των βασικών ενδείξεων των εγκληματικών τάσεων. Για παράδειγμα, για να ελέγχουν το πεδίο όρασης των υπόπτων, χρησιμοποιούσαν μια σφαίρα αναρτημένη από μια χορδή που ταλαντευόταν σαν εκκρεμές, ενώ για να σχεδιάζουν τα σχήματα των κρανίων είχαν επινοήσει το «κρανιόμετρο». Εκτός, όμως, από κάποια τυχαία σύνδεση μεταξύ της φυσικής εμφάνισης και της εγκληματικής συμπεριφοράς, δεν υπήρχε κάποιο άλλο απτό στοιχείο.

Ένας σύγχρονος του Λομπρόζο, ο εφευρέτης Πατρίτζι, είχε σχεδιάσει ένα πρωτόγονο είδος ανιχνευτή ψεύδους. Η συσκευή, η οποία ονομαζόταν «ογκομετρικό γάντι», ήταν κατασκευασμένη από γουταπέρκα, μια σκληρή, γκριζόμαυρη πλαστική ουσία που παρασκευαζόταν από το λατέξ διαφόρων δέντρων της Μαλαισίας. Ήταν κατασκευασμένη έτσι ώστε να εφαρμόζει στο χέρι και να κλείνει αεροστεγώς στον καρπό. Στη συνέχεια, το γάντι γέμιζε με αέρα και συνδεόταν με έναν σωλήνα που ήταν προσαρμοσμένος σε μια συσκευή η οποία κατέγραφε τις μεταβολές στην πίεση που προκαλούσε ο καρδιακός παλμός στις αρτηρίες του χεριού. Όταν υπέβαλαν ερωτήσεις στον ύποπτο, η αύξηση της συναισθηματικής έντασης υποτίθεται ότι εκδηλωνόταν με την αύξηση της ροής του αίματος στο χέρι και την επακόλουθη αύξηση στις μεταβολές της πίεσης που προκαλούσε ο παλμός. Δυστυχώς, το γάντι δεν αποδείχτηκε περισσότερο αξιόπιστο από το «πρόσωπο του εγκληματία» ως ένδειξη των εγκληματικών τάσεων.

ΚΑΡΟΥΜΠΑΛΑ ΜΕ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Άλλη μια κυρίαρχη θεωρία ήταν αυτή που επινόησε το 1796 ο Βιεννέζος παθολόγος Δρ Φραντς Ζοζέφ Γκαλ. Σύμφωνα με τη θεωρία της φρενολογίας, το σχήμα του κρανίου μπορούσε να αποκαλύψει τον χαρακτήρα ενός ατόμου. Τα καρούμπαλα υποτίθεται ότι αποκάλυπταν ιδιορρυθμίες της προσωπικότητας του ατόμου: για παράδειγμα, οι καθημερινές συνήθειες αντιστοιχούσαν στο πίσω μέρος του κρανίου, οι πνευματικές αρετές στο εμπρός τμήμα, οι ηθικές στο επάνω, ενώ οι εγωιστικές τάσεις στα πλαϊνά μέρη, ακριβώς πάνω από τα αυτιά. Πίστευαν ότι οι διάφορες επιφάνειες του κρανίου συγκέντρωναν ενδείξεις για τουλάχιστον σαράντα δύο διαφορετικά χαρακτηριστικά. Η θεωρία αυτή έγινε ιδιαίτερα δημοφιλής κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα και οι υποστηρικτές της ισχυρίζονταν ότι μπορούσαν να πάρουν μετρήσεις από το κεφάλι ενός υποκειμένου και να αποκαλύψουν οτιδήποτε, από μια υπερβολική αδυναμία για το φαγητό και το ποτό, μέχρι μεγάλη τσιγκουνιά, αγάπη για τη μουσική ή σεβασμό για τις κοινωνικές συμβάσεις. Ωστόσο, τα αποδεικτικά στοιχεία που θα υποστήριζαν μια τέτοια θεωρία ήταν ανύπαρκτα.

ΕΠΑΝΩ Γελοιογραφία του 19ου αιώνα που δείχνει τον Φραντς Ζοζέφ Γκαλ (1758–1828) να επιδεικνύει ένα κρανίο σε μια ομάδα οπαδών του. Οι προτομές και τα κρανία στο φόντο είναι ταξινομημένα σύμφωνα με τους τύπους των ανθρώπων από τους οποίους προήλθαν.

Ο ΜΠΕΡΤΙΓΙΟΝ ΚΑΙ ΟΙ «ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ»

Οι θεωρίες του Γάλλου Αλφόνσο Μπερτιγιόν, υπαλλήλου της Αστυνομικής Διεύθυνσης του Παρισιού το 1879 που τύχαινε να είναι και γιος του προέδρου της Ανθρωπολογικής Εταιρείας του Παρισιού, από επιστημονική άποψη ήταν πιο σεβαστές. Ο Μπερτιγιόν είχε την ιδέα να χρησιμοποιήσει τις σωματικές μετρήσεις, όχι ως ενδείξεις για το αν κάποιος ήταν εγκληματίας ή όχι, αλλά απλώς ως πρόσθετο βοήθημα για την ακριβή ταυτοποίηση.

Ο Μπερτιγιόν δημοσίευσε μια έκθεση για να προωθήσει τη θεωρία του, η οποία βασιζόταν στην καταγραφή λεπτομερών μετρήσεων όλων των καταδικασμένων εγκληματιών, αλλά αρχικά η Αστυνομική Διεύθυνση και ο διοικητής της Ασφάλειας την απέρριψαν. Τον Δεκέμβριο του 1882, όμως, ο Μπερτιγιόν είχε μία ακόμα ευκαιρία: του έδωσαν προθεσμία τριών μηνών, και δύο υπαλλήλους στη διάθεσή του γι' αυτό το διάστημα, για να αποδείξει ότι οι ιδέες του ήταν αποτελεσματικές. Έπειτα από δυόμισι μήνες, κατά τη διάρκεια των οποίων η ομάδα είχε μετρήσει και καταγράψει προσεκτικά περισσότερους από 1.500 εγκληματίες, ο Μπερτιγιόν δεν είχε κάνει κάποια σημαντική ανακάλυψη.

Με λίγες εβδομάδες ακόμα στη διάθεσή του, ο Μπερτιγιόν πήρε μετρήσεις από έναν ύποπτο που ονομαζόταν Ντιπόν. Οι μετρήσεις ταίριαζαν απόλυτα με αυτές που είχαν καταγραφεί για έναν ληστή που ονομαζόταν Μαρτέν. Όταν ρωτήθηκε, ο Ντιπόν παραδέ-

ΑΠΕΝΑΝΤΙ Οι προσπάθειες του Μπερτιγιόν για να βρει έναν τρόπο καταγραφής των χαρακτηριστικών του προσώπου βασίζονταν στη λήψη μετρήσεων μεγάλης ακριβείας. Εδώ, ένα υποκείμενο του 1907 φωτογραφίζεται σε στούντιο κάτω από ελεγχόμενες συνθήκες για να καταγραφούν τα χαρακτηριστικά του.

ΕΠΑΝΩ Ο Αλφόνσο Μπερτιγιόν, 1853–1914.

ΔΕΞΙΑ Χρήση του ανθρωπομετρικού συστήματος του Μπερτιγιόν για την καταγραφή των διαστάσεων των αυτιών του υποκειμένου.

ΔΕΞΙΑ, ΑΚΡΗ Το σύστημα περιλάμβανε τη λήψη δώδεκα μετρήσεων, μεταξύ των οποίων και την περίμετρο του κρανίου.

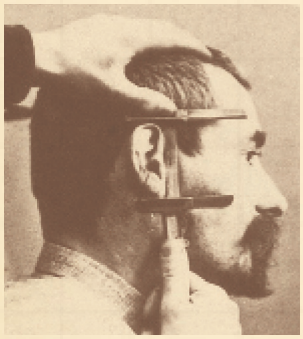
χτηκε ότι ήταν ο Μαρτέν, και έτσι η τεχνική Μπερτιγιόν ή «Μπερτιγιονάζ», όπως έγινε τότε γνωστή, φάνηκε ότι ήταν πράγματι αποτελεσματική.

Το σύστημα του Μπερτιγιόν απόφερε πολλές εκατοντάδες επιτυχείς αναγνωρίσεις με αποτέλεσμα ο εφευρέτης του να προαχθεί σε διευθυντή της Δικαστικής Υπηρεσίας Αναγνώρισης και να έχει υπό τις διαταγές του πλήθος προσωπικού για να τον βοηθάει στη διατήρηση του μητρώου. Όταν όμως τα πειράματα με δακτυλικά αποτυπώματα στην Αγγλία είχαν ως αποτέλεσμα την άσκηση πιέσεων για την προσθήκη αποτυπωμάτων μελάνης στα γαλλικά ποινικά μητρώα, ο Μπερτιγιόν υποτίμησε τη σημασία τους και επέμεινε να συμπεριληφθούν στην πολύ λιγότερο σημαντική κατηγορία των «διακριτικών χαρακτηριστικών». Όταν το 1911 έκλεψαν τη Μόνα Λίζα από το Λούβρο, οι ελλείψεις στα μητρώα δεν επέτρεψαν στους αστυνομικούς να αναγνωρίσουν τα δακτυλικά αποτυπώματα που βρήκαν στον χώρο της κλοπής. Τελικά, ο κλέφτης συνελήφθη δύο χρόνια αργότερα όταν προσπάθησε να μεταφέρει τον πίνακα στην Ιταλία, και ο Μπερτιγιόν και το σύστημα μετρήσεών του αμφισβητήθηκαν. Κατά τον έλεγχο των μητρώων αποκαλύφτηκε ότι ο κλέφτης, ένας εκκεντρικός Ιταλός που ονομαζόταν Βιντσέντσο Περούτζα, είχε ανακριθεί πολλές φορές από την Αστυνομία του Παρισιού, και μάλιστα τις μετρήσεις τού τις είχε πάρει ο ίδιος ο Μπερτιγιόν.

ΤΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟ ΠΟΡΤΡΕΤΟ

Η τελευταία προσπάθεια για να αναβιώσει το σύστημα Μπερτιγιόν βασίστηκε στο περιγραφικό πορτρέτο ή portrait parlé. Αυτό είχε ως στόχο την κατηγοριοποίηση της περιγραφής της εμφάνισης ενός ατόμου με την ανάπτυξη ενός τυποποιημένου συνόλου εκφραστικών χαρακτηριστικών και των παραλλαγών τους. Για παράδειγμα, το πρόσωπο ενός ατόμου ήταν δυνατόν να περιγραφεί από το σχήμα του κούτελου, της μύτης, του πηγουνιού, των αυτιών και των ματιών. Κατά την περιγραφή της μύτης, έπρεπε να δοθεί προσοχή στο προφίλ της, το άκρο, τα ρουθούνια, τη βάση και το ύψος της, και να συμπεριληφθούν τυχόν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

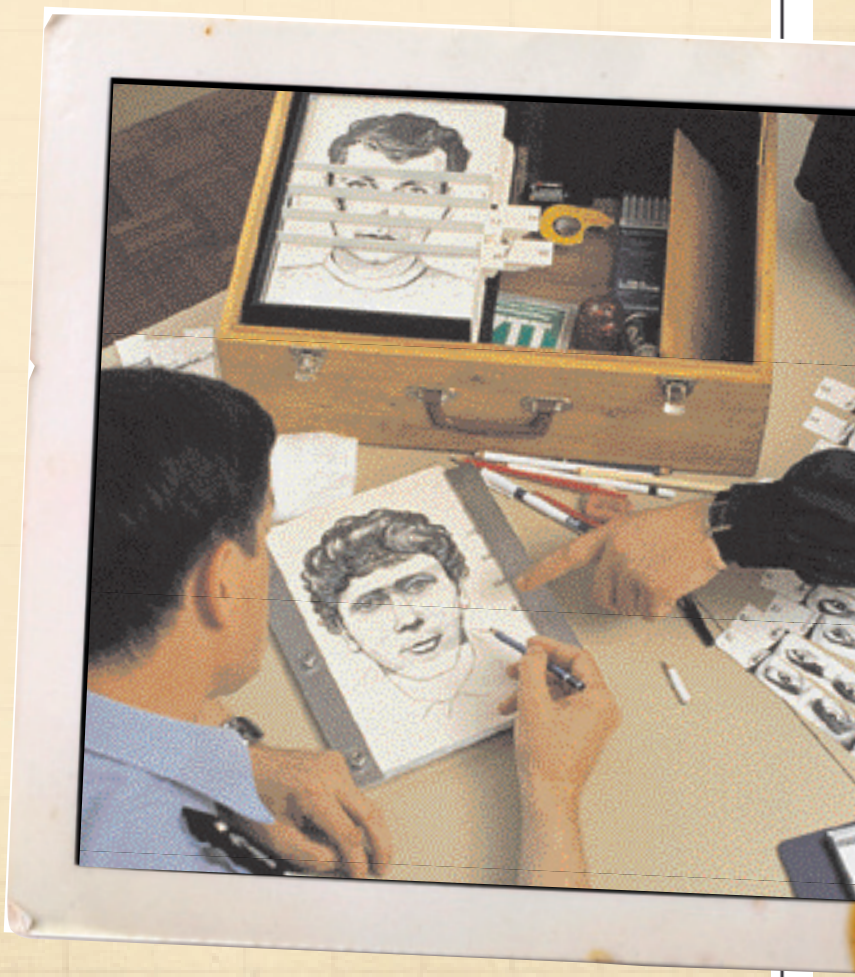
Με αυτό το σύστημα, οι αστυνομικοί είχαν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν το πρόσωπο ενός συγκεκριμένου ατόμου από μια προφορική ή γραπτή περιγραφή του –μερικές φορές με αξιοθαύμαστη ακρίβεια. Η τεχνική αυτή ήταν σε χρήση στη Γαλλία και στην Αγγλία μέχρι τη δεκαετία του 1950. Τελικά, περιθωριοποιήθηκε από τις νέες τεχνικές Identikit και Photofit, και από τα ψηφιακά φωτογραφικά αρχεία.

ΕΠΑΝΩ Μέτρηση του αυτιού με την παλιά τεχνική «Μπερτιγιονάζ».

ΑΠΕΝΑΝΤΙ Αυτό το σκίτσο που σχεδίασε ο Εζέν Φρανσουά Βιντόκ (1775–1857) δείχνει τον πρώτο φανταστικό χαρακτήρα του Έντγκαρ Άλαν Πόε, ο οποίος βασίστηκε στον Ογκίστ Ντιπόν. Τα χαρακτηριστικά έχουν ληφθεί από την περιγραφή του βιβλίου, ενώ έχουν χρησιμοποιηθεί και μετρήσεις Μπερτιγιόν.

ΔΕΞΙΑ Ένας ειδικός αναγνώρισης ταυτότητας της Γαλλικής Εθνικής Χωροφυλακής σχεδιάζει ένα πορτρέτο με την καθοδήγηση ενός μάρτυρα (τεχνική Portrait Robot). Η χρησιμότητα αυτού του συστήματος αναγνωρίστηκε γρήγορα και διαδόθηκε στις αστυνομικές υπηρεσίες όλου του κόσμου.

Η απαγωγή του μωρού του Λίντμπεργκ, η συντριβή του Boeing 747 της Παναμέρικαν στο Λόκερμπι της Σκωτίας, η δίκη του Ο.Τ. Σίμσον. Οι έρευνες που έγιναν για την εξιχνίαση αυτών και πολλών άλλων υποθέσεων αποκαλύπτουν συναρπαστικές πτυχές των εγκληματολογικών επιστημών.

Πώς οι ίνες από χαλί που βρέθηκαν στο σπίτι και στο αυτοκίνητο του Γουέιν Γουίλιαμς οδήγησαν στην καταδίκη του για τις δολοφονίες παιδιών στην Ατλάντα των ΗΠΑ.

Πώς τα σκισίματα στο σακάκι μιας πυτζάμας κατέρριψαν το αλλοθι του Τζέφρι ΜακΝτονάλντ και τον έστειλαν στη φυλακή της Νότιας Καρολίνας για τη δολοφονία της γυναίκας του και των δύο κοριτσιών του.

Πώς η μηχανογράφηση των αρχείων δακτυλικών αποτυπωμάτων της αστυνομίας του Λος Άντζελες οδήγησε στην άμεση ταυτοποίηση του κατά συρροή δολοφόνου και βιαστή Ριτσαρντ Ραμίρες.

Στα *Πειστήρια Εγκλήματος* παρουσιάζεται με συναρπαστικό τρόπο η συμβολή των εγκληματολογικών επιστημών στην εξιχνίαση 50 γνωστών εγκλημάτων. Επίσης, περιγράφονται τα πρώτα βήματα των εγκληματολογικών επιστημών και η εξέλιξη των σύγχρονων ανακριτικών και ιατροδικαστικών τεχνικών.

εκδόσεις ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ
Δορυκού 4, Στοάμος Λαρίσης, 10440 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 210-5237635
www.klidarithmos.gr info@klidarithmos.gr

ISBN 978-960-461-469-1